

Sermaye Piyasası Tanıtım Toplantıları

(10 Şubat 2002, Hollanda)

Y. Ziya Toprak

Başkan, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği

Değerli Yurttaşlarımız,

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği üye ve çalışanları adına hepinizi en içten sevgi ve saygıyla selamlarım.

Önce Birliğimiz hakkında size kısa bazı bilgiler sunmak istiyorum. Aracı Kuruluşlar Birliği, Türkiye’de sermaye piyasası aracılık faaliyeti yürüten şirketlerin üye oldukları bir kurum.

Diğer bir ifade ile; hisse senedi alım-satımı, tahvil-bono-repo-yatırım fonu işlemleri, halka arz aracılığı ve benzeri sermaye piyasası işlemlerini yapan banka ve aracı kurumlar Birliğimizin üyesidirler.

Birliğin tüm yönetim, denetim ve disiplin kurulları, kendi üyeleri arasından, serbest seçimlerle oluşturuyor. Belli sınırlar içinde mesleki düzenlemelerini serbestçe yapıyor.

Bu özellikleri nedeniyle ki, Aracı Kuruluşlar Birliği ve benzeri diğer kurumlara genel bir tanımlama ile ÖZ DÜZENLEYİCİ MESLEK KURULUŞLARI deniliyor.

Birliğimizin kuruluş amacını şöylece özetlemek mümkün:

- Sermaye piyasalarının ve aracılık faaliyetlerinin geliştirilmesi yönünde çalışmalar yapmak, eğitim programları düzenlemek, yatırımcıları aydınlatmak,
- Birlik üyelerinin faaliyetlerini sürdürürken uymak zorunda oldukları meslek kurallarını belirlemek,
- Meslek kurallarına uymayan üyeler hakkında gerekli disiplin cezalarını uygulamak

Temel hedefimiz en güzel ifadesini misyonumuzda bulmaktadır: “Sermaye piyasamızın geliştirilmesi ve ülke ekonomisine katkı ana hedefi doğrultusunda; tüm çalışanları en üst derecede mesleki bilgi ile donatılmış, etik değerlere yürekten bağlı, rekabeti yatırımcılara daha kaliteli ürün ve hizmet sunumu şeklinde algılayan, saygın bir meslek mensupları kitlesi oluşturmak.”

Birliğimiz Nisan 2001’de faaliyete geçti. Yapması gereken bir çok iş vardı. Bunlar arasında en önemli olanı, sizlere dağıtılan kitapçıkta özetle değinildiği üzere, meslek kurallarını belirlemek geliyordu. Nedir bu kurallar?

Her şeyden önce müşterilere dürüst ve adil davranmak. Müşteri çıkarlarını gözetmek. Müşterileri ile kendi aralarında herhangi bir nedenle çıkar çatışması doğduğu takdirde önceliği müşterilere vermek.

Müşteri talimatlarına uygun ve onların menfaatini kollayacak şekilde hareket etmek.

Müşterileri hakkında elde ettikleri bilgileri gizli tutmak, yasal gereklilik halleri dışında hiçbir şekilde açıklamamak.

Müşterilerinin özel durumlarına uygun yatırım tavsiyesinde bulunabilmek için onları yakından tanımak. Yatırım tercihlerini ve ihtiyaçlarını doğru şekilde saptamak.

Sundukları hizmetler karşılığında uygulayacakları komisyon ve masraflar hakkında müşterilerini doğru, eksiksiz ve zamanında bilgilendirmek.

Sadece bir bölümüne değinebildiğim bu mesleki ilkelere uymayan aracı kuruluşlar hakkında; fiilleri başka düzenlemelerde de suç sayılmış olsa dahi, her şeyden önce Birlik tarafından disiplin cezalarına çarptırılırlar. Diğer bir ifade ile kurallara uymayan meslek mensubu, öncelikle kendi meslek örgütü tarafından cezalandırılır.

Burada özetle vurgulamak istediğim temel husus şudur: Türkiye’de sermaye piyasası hizmetlerini sunan aracı kuruluşlar artık evrensel nitelikteki mesleki ve etik kurallara uymayı yasal gereklilik bir yana, kendi öz iradeleriyle de benimsemişlerdir.

Değerli Yurttaşlarımız,
Birliğimiz hakkında bilgi sunduktan sonra, şimdi de, mali sektörümüzün bir temsilcisi olarak, ülke gerçeklerimiz ve piyasalarımız hakkındaki genel görüşlerimizi özetlemeye ve sizlere yardımcı olacağını düşündüğümüz “Türkiye’de yatırım olanakları” hakkında özet bilgiler sunmaya çalışacağım.

Bildiğiniz gibi, Türkiye’de son 20 yılda, piyasa ekonomisine geçiş yönünde ciddi adımlar atılmaktadır. Dönem dönem bu değişimin yarattığı sancıları çektik, çekmeye de devam ediyoruz.

Ülkemizin bugünkü ekonomik durumu hakkında olumsuz tablolar çizilebilir. Bununla birlikte, tarafsız bir gözlemlerle ülkemizin şu gerçeklerini bilmekte de sanırım yarar var: Türkiye, 200 milyar \$ Gayrisafi Milli Hasılası ile dünyanın on yedinci büyük ekonomisi. 70 milyona yaklaşan nüfusu ile de Almanya’dan sonra Avrupa’nın ikinci büyük ülkesi.

Avrupa’dan farklı olarak çok genç bir nüfusa sahip. Nüfusunun %60’ı 30 yaşın altında. İşte, Türkiye ekonomisinin dinamizmini yaratan temel unsur bu genç nüfustur.

Türkiye ekonomisinin geçmiş yıllardaki ortalama büyüme hızı dünya ortalamasının 1,5 katı olmuştur. Bu hızlı büyümeyi sürdürebilmek için de gerekli temel unsurlar mevcuttur.

Her şeyden önce iyi eğitilmiş iş gücü, girişimci ruh, değişikliklere ve gelişmelere çabucak uyum sağlayan dinamik bir özel sektöre sahibiz. Geçmiş yılların aksine, artık ihracata dönük ciddi bir üretim kapasitesine sahibiz.

Türkiye, çimento üretiminde Avrupa’nın ikinci, cam üretiminde dördüncü, çelik üretiminde yedinci, otomobil üretiminde dokuzuncu büyük ülkesi konumunda.

Bugün Türk tekstil ürünleri dünyada başlı başına bir marka haline gelmiştir. Türk inşaatçıları bir çok ülkede önemli projelere imza atmışlardır. Turizmde ciddi bir gücüz. 2001 yılında 11 milyon turisti konuk ettik.

Ülke olarak ihracatımız 30 milyar \$ seviyesine ulaştı. Dış ticaretimizin yarısı Avrupa Birliği ülkeleri ile yapılmakta. Bu da Türkiye’nin uzun vadeli hedefi olan Avrupa Birliği ile entegrasyon yolunda önemli bir gelişme.

Sadece Almanya’da yaşayan Türk girişimcilere ait 60.000 işletmenin toplam cirosu 55,7 milyar DM’a ulaşmış durumda. Bu işletmelere yapılan toplam yatırım tutarı ise 13,5 milyar DM.

Kuşkusuz, Türkiye’nin sahip bulunduğu potansiyel üzerinde daha çok şey söylemek mümkün. Ancak, kuşku yok ki, belirgin eksikliklerimiz ve sorunlarımız da var. Bu sorunların üstesinden gelebilmek için hayli çaba göstermek gerekiyor. Atılmış ve atılmakta olan adımlar umut verici. Yaşadığımız krizden çıkış yolunda yalnız da değiliz. Ülkemiz önemli bir uluslararası destek almaktadır. IMF, Dünya Bankası Türkiye’yi yakından izlemekte ve krizden çıkış çabalarımıza beklentilerimizin bile ötesinde yakın destek vermektedirler.

Biliyorsunuz, özellikle 11 Eylül’den sonra dünya ekonomilerinde genel bir ekonomik durgunluk yaşanmaktadır. Bunu engellemek için de Amerika ve Avrupa’da faiz oranları düşürülmüştür. Dolayısı ile gelişmiş ülkelerde yatırımcıların elde edebilecekleri getiriler ciddi şekilde azalmıştır. Buna karşın Türkiye, cazip yatırım olanakları sunan bir ülke konumundadır.

Türkiye önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Bu dönüşüm elbette ki sancısız olmayacaktır. Türkiye, içinde bulunduğumuz ekonomik krizden bize göre çıkmak üzeredir. Çıkışın dinamikleri bu ülkenin yetişmiş insan gücü ve girişimci özel sektörüdür.

Ülkenin tüm sektörlerindeki dinamizm, finans sektöründe ve bu kapsamda özellikle sermaye piyasalarında da gözlenmektedir.

Türkiye’de Borsa 1986 yılında kurulmuş ve henüz 15 yılını doldurmuş olmasına karşın çok yüksek performans göstermiş, gelişen piyasalar arasında hep ön sıralarda yerini almıştır. Kısacası, Sermaye Piyasamız uluslararası normlara uygun düzenlemelere ve kurumlara sahiptir.

Yaşanan ağır ekonomik krize rağmen hiçbir yatırımcı, finans kurumlarımızdan olan haklarını geri almada en küçük bir sorunla dahi karşılaşmamıştır.

Değerli Yurttaşlarımız,
Özetle biz diyoruz ki, Türkiye yatırım yapılabilir bir ülkedir. Neye, nasıl yatırım yapılabileceği ise ayrı bir konudur ve çok ciddi bir iştir. Bu konuda takdir tümüyle size aittir. Biz sadece size yardımcı olabiliriz.

Ben burada Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliğini temsilen Aracı Kuruluşlarımızdan ve sundukları hizmetlerden kısaca bahsetmek istiyorum.

“Aracı Kuruluşlar” Türkiye’de Sermaye Piyasası Kurulu’ndan yetki belgesi almış olan ve tüm faaliyetlerini ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmekle yükümlü olan Banka ve Aracı Kurumlardır.

Aracı Kuruluşların başlıca faaliyetleri ;
Hisse Senedi, Hazine Bonosu, Devlet Tahvili Alım Satımı,
Repo-Ters Repo İşlemleri,
Halka Arza Aracılık,
Yatırım Danışmanlığı,
Portföy Yönetimi,
işlemleridir. Bu hizmetler belli bir aracılık komisyonu karşılığında yatırımcılara sunulmaktadır. Diğer ülkelerle kıyaslandığında, Türkiye’de bu hizmetlerin çok daha uygun koşullarda verilmekte olduğu görülür.

Sermayenin sınırlarının kalktığı günümüzde Türk Sermaye Piyasası size düşündüğünüzden çok daha yakındır.

Burada akla gelebilecek en önemli soru piyasaların ne şekilde izlenebileceği ve yatırım kararlarının nasıl verilebileceğidir.

Bu sorunun yanıtını kurumlarımızın Araştırma Bölümlerinin raporlarında bulabilirsiniz. Gerçekten de, aracı kurumlarımızın büyük bölümünde sektörler, firmalar ve genel ekonomik durum hakkında günlük, haftalık ve aylık raporlar üretilmekte ve basılı olarak ya da internet siteleri vasıtasıyla yatırımcıların yararına sunulmaktadır.

Kurumlarımızın büyük kısmında, hemen hemen tüm hizmetler; sıralamak gerekirse, hisse senedi, Yatırım Fonu, tahvil, bono alım/satımı ve repo işlemleri İnternet ve interaktif telefon, yani telefon tuşlayarak gerçekleştirilebilmektedir. Dolayısıyla dünyanın neresinde olursanız olun, yatırımlarınızı Türkiye’de gerçekleştirmeniz mümkündür.

İnternet ve telefon üzerinden sunulan hizmetler, yatırımcıya ekstra maliyet yüklememekte, tersine, bu güvenli ve hızlı yatırım olanakları, gışeden sunulan hizmete göre teşvik edilmektedirler.

Kurumlar, müşteri portföy durumu ve hareketlerini her ay düzenli olarak posta yolu ile kendilerine gönderirler. Kaldı ki, aynı bilgiler müşterilerce, istenildiği anda aracı kuruluşlardan internet ve faks yolu ile de alınabilir.

Yatırımcılar portföylerindeki kıymetlerinin cins ve miktarlarını, bu kıymetlerin fiziki olarak muhafaza edildiği TAKASBANK’dan da öğrenebilirler.

Aracı kuruluşlar, piyasada halihazırda işlem görmekte olan menkul kıymetlerin alım satım işlemlerine aracılık etmelerinin yanı sıra ilk defa halka arz edilecek olan menkul kıymetlerin sunacağı yatırım fırsatlarından da yararlanmanızı sağlayacaklardır.

Bu arada, yine Aracı Kuruluşlar yoluyla halka arz edilmekte olan özelleştirme kapsamındaki şirket hisse senetlerine yatırım yapmak suretiyle de, bir yandan birikimlerinizi değerlendirmeniz, diğer yandan da ülke ekonomisine katkıda bulunmanız mümkün olabilecektir.

Aracı kurumlarımızın sunduğu diğer önemli hizmetler yatırım danışmanlığı ve portföy yönetimidir. Piyasaları günü gününe izleyebilmek için gerekli zamanı ayıramayan, ya da konu ile ilgilenemeyenlerin yatırım kararlarında aracı kurumlarımızın danışmanlığından yararlanmaları mümkündür.

Yine bu çerçevede, dileyen yatırımcılar, risk tercihlerini belirterek portföyünün oluşturulması ve yönetimini tümüyle aracı kurumlara bırakabilirler. Aracı kuruluş yatırımcının almak istediği risk derecesine ve tercih ettiği yatırım araçlarına göre portföyünü yönetir ve tasarrufunun piyasa dalgalanmalarından korunmasını sağlar.

Bu arada, özellikle küçük ve orta ölçekli yatırımcılar için son derece uygun bir yatırım aracı olan Yatırım Fonlarından bahsetmekte yarar var. Uzman portföy yöneticileri tarafından yönetilen bu fonlar içerdiği farklı yatırım araçları sayesinde yatırımcı riskini azaltırlar. İstendiğinde kolaylıkla paraya çevrilebilirler.

Özetlemek gerekirse, geçmiş yıllarda sizleri yanlış yönlendirenler oldu. Alın teri ile elde ettiğiniz birikimlerinizi kaybettiniz. Bunların tatsız birer anı olarak kalmasını diliyor ve artık yatırımlarınızı güven içinde yapabilmeniz için Sermaye Piyasası Kurulu'ndan yetki belgesi almış, Birliğimiz üyesi kurumlardan yararlanmanızı öneriyoruz.

Lütfen yetkisiz kurumların tavsiyelerine itibar etmeyin.

Sizlere dağıttığımız "FIRSATLAR ÜLKESİ TÜRKİYE" adlı kitapçığın sonunda üyelerimizin listesi ve adresleri yer almaktadır. Üyelerimiz, yatırımlarınızın değerlendirilmesi konusunda sizlere yardımcı olmaktan mutluluk duyacaklardır.

Gereken her durumda Birliğimizi arayabilirsiniz. İletişim için gerekli bilgiler kitapçığımızda yer alıyor.

Size esenlik dolu günler, sağlık, mutluluk ve başarılar diliyorum.